

Un home d'empresa

per Carles Monner i Serres. Membre del Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE).

Vaig començar a col·laborar amb el senyor Forrellad a darreries del 57, en el que aleshores era CES, i de la seva mà vaig anar al B.I.C. cap a finals del 71. Quan vaig deixar el Banc, aquests tres darrers anys m'he vist periòdicament amb ell per a discutir del cel i la terra i tot el que ens semblava. La darrera vegada fou dos mesos abans de la seva mort i, després, una llarga tarda de comentaris i discussions sobre moltes coses, especialment sobre la crisi de Banca Catalana i l'actuació del govern socialista. Recordo el lapidari final de la conversa: ell em va dir amicalment "Calli, calli, que vostè el que és, és un cristià sense fe", i jo afectuosament li vaig contestar: "I vostè, un socialista sense carnet".

Exposo l'anterior per dir que estimava i admirava el senyor Forrellad, el considero el meu mestre, i penso que ell també m'apreciava.

Aquestes relacions poden portar fàcilment que un comentari sobre la seva personalitat degeneri en un simple panegíric. Vull intentar que no ho sigui; estic convençut que puc contribuir més al coneixement de la seva figura a través d'un dibuix admirat, però també crític, de la seva indiscutiblement poderosa persona-

litat. Així m'ho proposo...

Parlar d'en Forrellad (a partir d'aquí, deixo el, per a molts, entranyable «senyor» Forrellad) com a home d'empresa, és parlar de la seva personalitat tota. Fou un home de conviccions profundes; per això la seva actuació com a empresari no fou una faceta més del seu actuar, sinó la resultant de l'aplicació d'aquelles conviccions.

Penso que en Forrellad per damunt de tot fou un home religiós; millor dit, un home d'una profunda fe religiosa. Probablement si no hagués tingut aquesta realitat de creient el seu actuar hauria acabat essent semblant al que ha estat però amb un altre abast i, per a ell, amb una justificació diferent.

La projecció d'aquesta consciència religiosa en el marc social fou una doble preocupació:

- Crear riquesa.
- Reduir les injustícies socials.

La concreció d'aquestes preocupacions el va portar al que fonamentalment ha estat: un empresari. Més que un home d'empresa, ha estat un promotor d'empreses.

Una empresa era un centre de creació de riquesa per a la col·lectivitat; era també un conjunt de llocs de treball; i

era, a la fi, la possibilitat de viure millor per a unes famílies.

En dir això, no penso en un Forrellad amb ales i túnica d'àngel; és clar que també, i ben fortament, el motivaren els diners, la vanitat i l'afany de poder. Però estic segur que en la seva reflexió íntima i profunda -aquesta que fem tots per a justificar-nos en una intel·ligible barreja de sinceritat i autoenganys- pensava que havia de fer empreses per aquells motius.

Si aquesta era la motivació, del que cal parlar és de l'activació.

En una divisió que no té altre valor que el d'una simple forma de presentar les coses, vull recordar Forrellad en la seva relació amb l'empresa com a:

- A) Home emprenedor.
- B) Home amb preocupació social.
- C) Home d'empresa.

A - Abans he dit que Forrellad, més que home d'empresa, era empresari, en el sentit de creador d'empreses. Això, que ha estat una constant del seu actuar, crec que ha tingut tres moments culminants:

1.- Evidentment el primer va ser el de la creació amb el seu amic Josep Salvador, de l'empresa inicial, d'allò que al final ha estat un petit imperi: Construcciones Eléctricas Sabadell, S.A. (CES), que no vaig viure, i de la qual poques referències posseeixo.

2.- El segon fou l'any 59, quan es va implantar per l'Administració el pla d'estabilitat de l'Ullastres. La depressió que aquell pla va produir feia perillar part dels 400 llocs de treball que tenia aleshores CES. Amb la finalitat d'absorbir els excedents de plantilla que aquella situació creava, en Forrellad va dedicar-se, primordialment, durant aquella època, a voltar per Europa per a buscar noves activitats creadores d'aquells llocs de treball.

D'aquesta recerca van sorgir diverses empreses i la relació amb nous socis; recordo Fricall i, sobretot, Unitat Hermètica.

3.- Un punt d'inflexió i continuïtat a la vegada és quan als començaments dels seixanta, Jordi Pujol en sortir de la presó connecta amb en Forrellad i li demana la seva col·laboració a Banca Ca-

Amb Josep Salvador i els treballadors de l'empresa, al Santuari de La Salut.

talana, i especialment al Banc Industrial de Catalunya.

A part les inevitables composants d'èxit personal que hi devia haver, representava, segons formulació repetidament explicitada per en Forrellad, la possibilitat de repetir amb un immens efecte multiplicador el que havia fet fins aleshores. El potencial econòmic d'un Banc devia permetre de crear empreses i llocs de treball, en unes magnituds incomparables a les del món a què estava sotmès.

S'ha dit que l'anada de Forrellad a Catalana fou conseqüència del fet que els suecs d'ASEA es van quedar amb CES i van apartar-lo. És una veritat a mitges.

- Primer: Fou Pujol qui va anar a buscar Forrellad.

- Segon: La col.laboració de Forrellad al BIC fou anterior al procés d'absorció de CES per ASEA.

- Tercer: Penso, però, que el procés ASEA, que va significar un real apartament d'en Forrellad, va precipitar i augmentar el seu treball al grup bancari.

B - La preocupació social d'en Forrellad és una constant que va des dels començaments de CES, repartint part dels beneficis entre els treballadors, fins a la seva participació al Consell de Treball de la Generalitat.

La seva manera de pensar me la va exposar un dia de desembre del 57, baixant junts les escales que portaven al taller de la vella fàbrica de CES, al carrer de Sol i Padrís. Més o menys, em va dir:

"Aquesta fàbrica, aquestes naus, encara que jo en soc 'l'amo', considero que no són meves. En realitat són de tots els que hi treballen. Aquí hi deixen el seu esforç i part de la seva vida; per això penso que "en justícia" (sic) és d'ells. Jo simplement me'n considero l'administrador, tant en l'ordre de decidir el que s'ha de fer, com en el del que s'ha de fer amb els diners. Pel que fa al primer punt no estan preparats; en l'aspecte de diners, si ells ho haguessin d'administrar s'ho polirien de seguida; jo ho reparteixo una part entre la gent en forma de beneficis i la resta penso que ho he de reinvertir".

Aquesta declaració sempre he pensat que és una autèntica síntesi del que ha estat de forma continuada el pensament d'en Forrellad en aquest aspecte.

Un profund sentit de la justícia social i una no menys profunda desconfiança en la capacitat dels treballadors i, en general, dels grups socials.

Amb altres industrials sabadellenes a qui la Cambra de Comerç ha atorgat els seus Premis a l'Exportació.

Ja en aquella ocasió li vaig dir que d'això se'n deia "paternalisme".

Aquest sentit de justícia i d'elitisme ha estat una constant del seu fer; només el temps, més que els anys, les circumstàncies socials i l'entorn polític en varen aigualir el primer aspecte i atemperar el segon.

En una setmana social organitzada per "Acció Catòlica Obrera" ell va tenir el coratge d'acceptar el paper de defensor de l'empresari, en un ambient absolutament autogestionari. A la cloenda, el ponent obrer va dir-li que era una llàstima que no tingués confiança en un sistema que, d'implantar-se a les seves fàbriques, estava segur que el primer que faria era nomenar-lo a ell (Forrellad) com a responsable.

Diria que aquesta preocupació es transforma, en el concret, en tres constants del seu fer empresarial:

1 - La lluita contra els acomiadaments.

2 - La recerca d'uns salaris dignes.

3 - Els intents poc reeixits d'elevat el nivell cultural dels treballadors.

1.- Ja he esmentat la preocupació, arran del pla d'estabilització, per a buscar alternatives als excedents de plantilla, a través de la creació de noves empreses.

Diria que aquesta preocupació es va arribar a convertir en un segell d'identificació; i així al 79, en una de les empreses més significatives de les creades en la seva carrera empresarial, vaig manifestar la necessitat d'una important reducció del personal d'estructura. Ell em va

recolzar però en quedar-nos sols, manifestà que no hi estava disposat; que admetia la necessitat, però que s'havien de buscar altres formes, com la de reciclar el personal i passar-lo a fàbrica. Així es va fer i em sembla que en va rebre el reconeixement públic a través d'un premi.

2.- A partir d'una afirmació repetida, que una empresa que no pogués pagar els salaris normals del seu entorn no tenia raó de ser, va posar en pràctica una política salarial bastant oberta i puntera. És evident que a les empreses d'en Forrellad els nivells salarials estan entre els llocs millors situats de cada sector.

3.- A aquest respecte em ve a la memòria el plantejament que féu, als voltants del 58, per a disminuir dues hores la setmana de treball: una part per reducció d'horari i una altra dedicada a conferències de tot tipus que s'organitzaven a la mateixa empresa. Al poc temps el plantejament va morir sol.

C - Home d'empresa, vull referir-me al caràcter específic del seu tipus de gestió, a les empreses on participava o regia.

Les seves principals característiques penso que van ser:

- **Un home optimista.** Creia sempre en la possibilitat de trobar solució als problemes, això tant a nivell d'empresa en les preocupacions del dia a dia, com a un nivell estratègic, quan es plantejava la inviabilitat d'una empresa. Era tremendament reaci a pronunciar-se pel tancament d'una empresa. Sempre, a voltes contra tota evidència, volia trobar solucions de continuïtat i més d'una vegada ho va aconseguir.

Ell era conscient d'aquesta caracterís-

tica, que alhora l'enorgullia i li pesava.

Una vegada va confessar aquest "defecte" a Kurt Nicolín, el gran factòtum d'ASEA, i aquest li va respondre: "Doncs això és el que vull; els optimistes s'equivoquen i els pessimistes no fan res".

Un home serè. Potser fruit de la pròpia seguretat i de l'anterior optimisme, la realitat és que Forrellad encaixava i afrontava amb autèntica serenitat els pitjors problemes i les pitjors situacions. Potser el vespre, a casa, no dormia; però a l'empresa no el vaig veure mai atabalar-se; sí que es preocupava, però mai no perdia l'aplom.

Un home racional. Era profundament fidel a la seva formació d'Enginyer. Moltes vegades semblava actuar per impressions i intuïcions; però, no: pensava i repensava molt les coses, les quadriculava, i, així que podia, les enquadrava en algun algorisme matemàtic.

Un home flexible. Sabia que difícilment les coses tenen una única solució. Per això escoltava molt, decidia més; i en el que podia, decidia a favor de les solucions dels altres, més ben dit, dels qui les havien de realitzar. Sabia optimitzar l'eficàcia.

Un home profundament català. Encara que no té massa a veure amb la perspectiva que intento agafar, no resisteixo la temptació de reflectir la profunda i serena catalanitat del seu fer. En un costum inhabitual aquell temps, Forrellad feia totes les seves notes i apunts en català, sempre amb l'estilogràfica, que no va abandonar pel bolígraf, i en papers quadriculats on podia millor inventar les gràfiques a les quals tan afectonat era.

Només el canvi de situació política va fer que aquest catalanisme serè d'en Forrellad es barrejés amb certes dosis de catalanisme crispat, molt impropis d'ell, cosa que no va fer més que demostrar, com li vaig manifestar, el poder i el pes dels ambients en què un es mou, front a la pròpia personalitat, per forta que sia, com era el cas d'en Forrellad.

Empresari creador i innovador

per Vicenç Oller i Compañ. Ex-conseller d'Indústria i Energia de la Generalitat de Catalunya. Ex-president del Cercle d'Economia. Director de SIEC.

Repassant el sumari d'aquest monogràfic, veiem la quantitat d'enfocs des dels quals es pot aprofundir la personalitat d'Antoni Forrellad. I aquesta constatació que posa en relleu el seu polifacetisme ens inclinaria a situar-la en temps molt anteriors als actuals, puix, com sabem, avui comanda l'especialització i el que trobem és l'home monogràfic, que acostuma a cuirassar-se en la seguretat del seu petit entorn.

De les múltiples facetes que presenta, voldria cenyir-me a la d'empresari o home d'empresa, que és el camp dins el qual em penso que puc dir un parell de coses no mancades d'interès. Centraré les meves reflexions en l'actuació d'Antoni Forrellad al front d'Unitat Hermètica, i no perquè sigui aquesta l'única empresa que fundà i comandà i que avui continua generant riquesa i llocs de treball, sinó perquè és la que reuneix de faïso més rellevant les característiques del seu fer en l'àmbit empresarial.

Antoni Forrellad fundà Unitat Hermètica l'any 1962, i onze anys després, el 1973, hi treballaven, 1.746 persones. Les vendes varen pujar, en l'esmentat

període, a 10.560 milions de pessetes, de les quals uns 6.000 milions provenien de l'activitat exportadora de l'empresa a 40 països del món. Als països de la CEE -principalment a Itàlia, França, Dinamarca i Alemanya Federal-, Unitat Hermètica va vendre per valor d'uns 3.500 milions.

Dóna idea de les realitzacions d'Unitat Hermètica el fet que, des que començà la crisi -any 1973- ençà, l'empresa ha augmentat en un 43 per cent el nombre dels seus treballadors i ha multiplicat per 7 les seves vendes i per 10 les seves exportacions. M'ha semblat obligat recórrer a la fredor de les xifres per palesar la marxa d'una empresa com aquesta, de la qual Antoni Forrellad fou sempre el responsable com a President del Consell d'Administració i, a més, fins al 1977, com a Director General.

Antoni Forrellad era dels que, amb crisi o sense, creien que el futur el fem nosaltres i que concretament els empresaris tenen un pes específic substancial en la construcció d'aquest futur. A mi em deia: "Si tots ens preguntem com serà el futur, com es presenta, etc., ...

Planta de motors a la fàbrica instal·lada a Sant Quirze del Vallès.